

G CONSELLERIA
O SALUT
I DIRECCIÓ GENERAL
B SALUT PÚBLICA
I PARTICIPACIÓ

MEMÒRIA VIH/SIDA DE LES ILLES BALEARS

2017

Aquesta memòria recull informació sobre la situació epidemiològica, els programes i les activitats de prevenció, atenció sanitària i social i de coordinació i participació, relacionats amb el VIH, que es desenvolupen a les Illes Balears.

Elaboració

- Coordinació de Sida i Sexualitat. Direcció General de Salut Pública i Participació. Conselleria de Salut.

Fonts d'informació

- Ajuntament de Palma (Àrea Delegada de Sanitat i Consum, Sexconsulta de PalmaJove)
- ALAS (Associació de Lluita Antisida de les Illes Balears)
- Associació Siloé
- Ben Amics
- Centre penitenciari
- CEPCA (Centre d'Estudis i Prevenció d'Addiccions del Consell Insular d'Eivissa)
- Conselleria de Benestar Social i Joventut. Consell Insular de Formentera
- Creu Roja/Creu Roja Joventut
- Direcció General d'Immigració
- Direcció General de Salut Pública i Participació. Conselleria de Salut (Coordinació Autònoma de Sida i Sexualitat, Servei d'Epidemiologia, PADIB)
- Escola de Sida, Salut i Convivència
- IMAS (Institut Mallorquí d'Afers Socials. Consell de Mallorca)
- Institut Balear de la Joventut. Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats
- Metges del Món
- Servei de Promoció de la Salut. Departament de Benestar Social i Joventut. Consell Insular de Menorca
- Servei de Salut (Gabinet Tècnic, Gerència d'Atenció Primària de Mallorca, Gerència d'Atenció Primària d'Eivissa, serveis de salut laboral i unitats de medicina interna dels hospitals públics, Subdirecció del Medicament)
- UIB (Universitat de les Illes Balears). Vicerectorat de Campus, Cooperació i Universitat Saludable, Oficina d'Universitat Saludable i Sostenible.

ÍNDEX

INFORMACIÓ I VIGILÀNCIA EPIDEMIOLÒGICA..... 4

1. Registre de nous diagnòstics d'infecció per VIH.....4
2. Registre de casos de sida7
3. Enquesta hospitalària de pacients amb VIH/sida8

PREVENCIÓ 9

1. Detecció precoç del VIH.....9
2. Prevenció en població general.....10
3. Prevenció en adolescents i joves.....13
4. Prevenció en persones usuàries de drogues injectades.....16
5. Prevenció en homes que mantenen relacions sexuals amb homes.....19
6. Prevenció en persones en situació de prostitució19
7. Prevenció en població procedent d'altres països20
8. Prevenció en l'àmbit penitenciari21
9. Prevenció en personal sanitari22

ATENCIÓ PSICOSOCIAL.....23

1. Atenció sanitària.....23
2. Atenció psicosocial23

COORDINACIÓ I PARTICIPACIÓ 26

GLOSSARI DE SIGLES I TERMES..... 27

INFORMACIÓ I VIGILÀNCIA EPIDEMIOLÒGICA

1. Registre de nous diagnòstics d'infecció per VIH
2. Registre de casos de sida
3. Enquesta hospitalària de pacients amb VIH/sida en contacte amb el Sistema Nacional de Salut

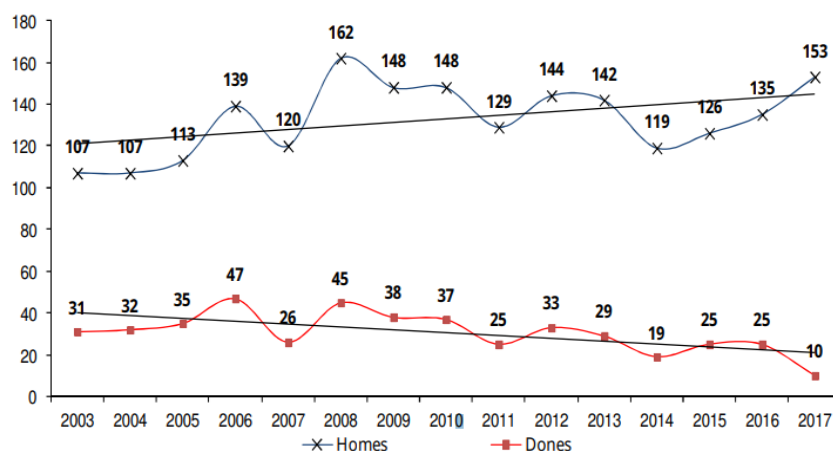
1. Registre de nous diagnòstics d'infecció per VIH

Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Participació. Actualització: 30 de juny de 2018

El **nombre de casos acumulats** des de l'any 2003 (any d'inici del registre) és de 2.484; 2.022 casos (81 %) són homes i 462 casos (19 %) són dones; 2.083 corresponen a Mallorca, 101 a Menorca, 294 a Eivissa i 6 a Formentera (veg. fig. 1).

Les **taxes** a les Illes en els anys 2016-2017 envolten els 14,5 casos per 100.000 habitants i es mantenen superiors a les taxes nacionals. Les persones entre 30 i 39 són el que tenen les taxes més altes.

Fig. 1. NDVIH-IB. Casos per sexe i any
Anys 2003-2017

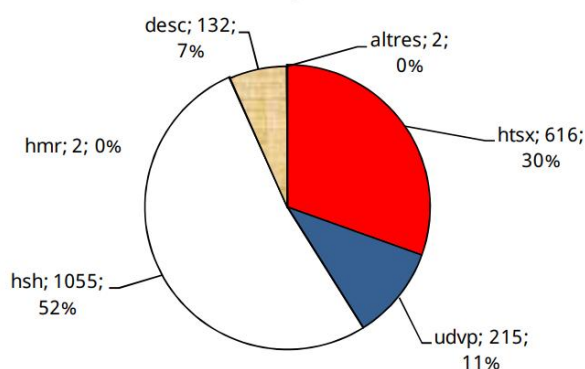

Quant a l'**edat**, destaca que un 65 % dels casos tenen menys de 40 anys i només el 12 % són majors de 50 anys. La mitjana d'edat en el moment del diagnòstic dels casos no pediàtrics és de 37 anys (37,5 anys els homes i 35 les dones).

Quant a la **distribució per categories de transmissió (CT)**, el primer grup en nombre de casos és el de la categoria HSH (1.055 casos; 42,5 %) seguit de la HTSX (994; 40 %) i UDVP (272 casos; 11 %). Aproximadament un 80 % dels casos s'associen a una transmissió sexual. En els anys 2015 a 2017 han augmentat els casos entre els HSH (67 vs 96 vs 107) mentre els HTSX disminueixen (63 vs 52 vs 42).

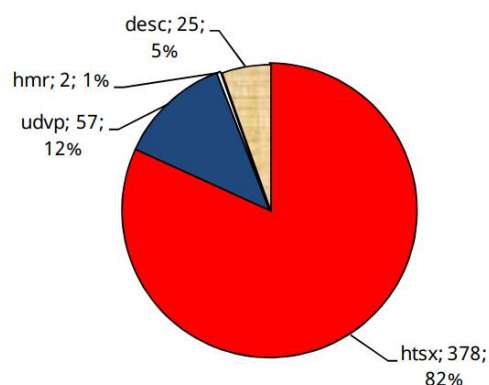
Pels homes la CT HSH suposa un 52 % dels casos acumulats des del 2003, la HTSX un 30% i la d'UDVP un 11 %. A les dones, la categoria HTSX representa un 82 % i la d'UDVP un 12 % (veg. fig. 2 i 3).

Fig. 2. NDVIH-IB. Dades des de 2003. Homes.
N=2.022. Categoria de transmissió

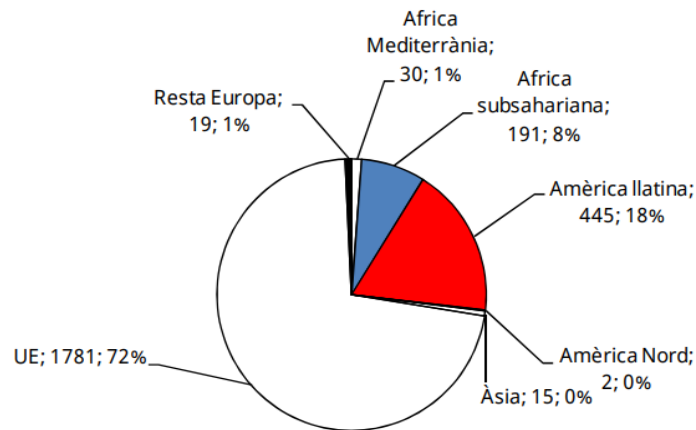
htsx: heterosexual; udvp: usuari de drogues per via parenteral; hsh: homosexual, bisexual;
hmr: mare-fill; desc.: desconegut

Fig. 3. NDVIH-IB. Dades des de 2003. Dones.
N=462. Categoria de transmissió

Dels 2.483 casos amb **país d'origen** conegut, 1.781, el 72 % són de la Unió Europea, la majoria d'Espanya. La segona regió en importància, després d'Espanya és Amèrica llatina, amb 445 casos (18 %), seguida de l'Àfrica subsahariana, amb 191 casos (8 %). La categoria de transmissió dominant en homes estrangers és la HSH (veg. fig. 4). Més de la meitat dels diagnòstics acumulats en dones (53 %) són estrangeres; per als homes estrangers, el percentatge acumulat de casos és del 33 %.

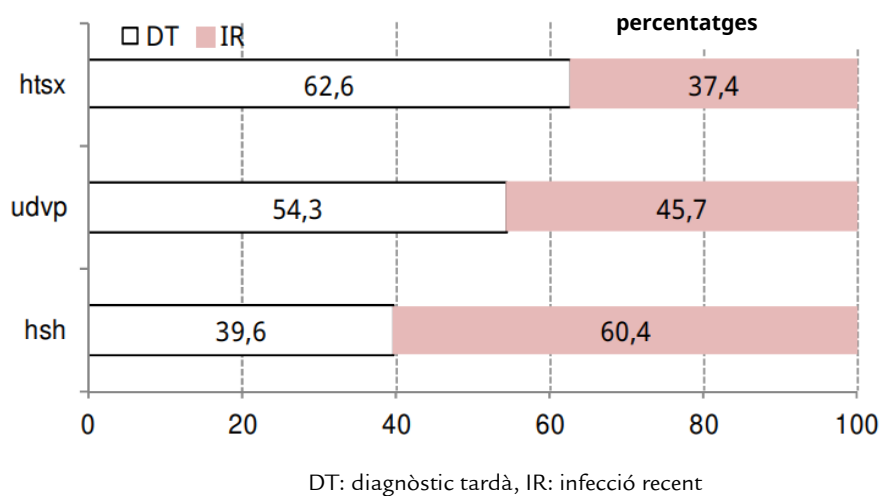
Fig. 4. NDVIH-IB. Dades des de 2003. Regió d'origen.
Casos amb país d'origen conegut (n= 2.483)

Pel que fa al **retard en el diagnòstic**, considerant el diagnòstic tardà (DT) quan la persona presenta 350 limfòcits CD4 o menys, en 2.359 casos (95 %) es coneix la xifra de CD4 en el moment del diagnòstic; d'aquests, el 52 % dels casos presenten un diagnòstic tardà, (58 % dones, 50 % homes). Les infeccions recents (IR) dominen amb un 60 % els HSH, mentre que les persones HTSX són les que presenten el percentatge més alt de diagnòstic tardà (poc més d'un 60 %). De les persones UDVP poc més del 54 % són DT (veg. fig. 5).

Els casos amb origen estranger tenen un percentatge de DT més alt que els d'origen espanyol (60 % vs. 48 %).

Fig. 5. ND-VIH-IB. DT i IR per categoria transmissió.
Acumulats des de l'any 2003

2. Registre de casos de sida

Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Consum. Actualització: juny de 2018

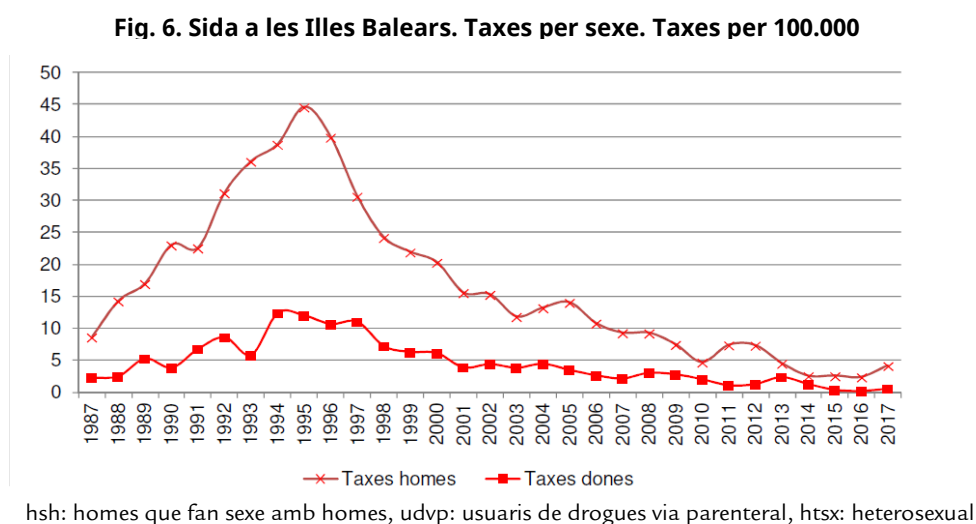
El nombre de casos de sida acumulats a l'Arxipèlag se situa en 2.721 casos (78 % homes i 22 % dones). Per illes, Mallorca acumula 2.196 casos, mentre que les Pitiüses n'acumulen 368 i Menorca 135 (veg. fig. 6).

Respecte a la **distribució per categoria de transmissió**, un total de 1.256 casos (46 %) corresponen a UDVP, 613 (22 %) a la categoria heterosexual i 570 (21 %) a la categoria HSH.

Pel que fa al **país d'origen**, un total de 300 casos (11 % dels 2.721 casos acumulats) corresponen a persones estrangeres.

L'anàlisi dels darrers anys (2013-2017) mostra (en 115 casos detectats) un patró epidemiològic dominat pels homes (77 %), amb una distribució per edat amb preponderància pel grup de 40-49 anys i amb domini de la categoria HTSX (43 %).

En definitiva, continua la tendència global descendent de la incidència, encara que en el 2017 han augmentat els casos respecte al 2016, corresponen sobre tot a homes HSH i HTSX.

Els informes complets del nous diagnòstics d'infecció per el VIH i Sida es poden consultar a:

https://www.caib.es/sites/epidemiologia/es/informes_semestrales-15526/

3. Enquesta hospitalària de pacients amb VIH/sida

Centre Nacional d'Epidemiologia, Secretaria del Pla Nacional sobre la Sida, plans autonòmics de la sida i hospitals de la xarxa públic.

Es tracta d'un sistema d'informació sobre les característiques sociodemogràfiques, epidemiològiques i clíniques de pacients que s'atenen en els hospitals públics, basat en enquestes de pacients en un dia concret.

Els resultats de 2017 i l'anàlisi de l'evolució 2002-2017 es poden consultar en el web

https://www.mscbs.gob.es/ciudadanos/enfLesiones/enfTransmisibles/sida/vigilancia/InformeEncuestaHospitalaria2017_def.pdf

PREVENCIÓ

1. Detecció precoç del VIH
2. Prevenició en la població general
3. Prevenició en els adolescents i joves
4. Prevenició en les persones usuàries de drogues injectades
5. Prevenició en els homes que mantenen relacions sexuals amb homes
6. Prevenició en les persones en situació de prostitució
7. Prevenició en la població procedent d'altres països
8. Prevenició en l'àmbit penitenciari
9. Prevenició en personal sanitari

1. Detecció precoç del VIH

⌘ Diversificació de la prova de detecció del VIH (*Direcció General de Salut Pública i Participació, ALAS, Metges del Món, CAITS, UCA IMAS, UCA Servei de Salut, Oficines de farmàcia*).

Realització de la prova ràpida de detecció del VIH a la seu d'ALAS de Palma, als UCA (Unitats de Conductes Addictives) de Mallorca, a les seus de Mallorca i Eivissa de Metges del Món, al CAITS (Centre de Diagnòstic, Tractament i Prevenició de les Infeccions de Transmissió Sexual) i 8 oficines de farmàcia de les Illes Balears. La prova és voluntària, confidencial i gratuïta excepte en les oficines de farmàcia (cost de 5 €). El test que s'utilitza és el Determine HIV ½ Ag/Ac Combo.

- Nombre de proves realitzades: 1.482 proves (408 a ALAS, 281 a Metges del Món, 10 al CAITS, 69 a les UCA i 721 en les oficines de farmàcia).
- Nombre de resultats positius: 29 (26 homes i 3 dones).

La memòria de les proves ràpides de VIH en entorns no clínics es pot consultar a

<http://www.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?mkey=M11040813292613466523&lang=CA&cont=33950>

⌘ **Dia de la prova de detecció del VIH el 20 d'octubre** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, ALAS, Taula per la SIDA, UIB*)

- Entrevistes en emissores de ràdio i en premsa.
- Nota de premsa.
- Jornada *non-stop* de proves ràpides a la seu d'ALAS.

⌘ **V Setmana Saludable a la UIB** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, ALAS, Taula per la Sida, UIB*).

Jornada *non-stop* de prova ràpida de detecció del VIH en el campus de la UIB de 10.00 a 18.00 hores “¿Seroignorant? Fes-te la prova del VIH!”.

⌘ **Distribució de material informatiu** (*Direcció General de Salut Pública i Participació*)

- Distribució de 579 fullets de “Test ràpid de VIH/SIDA a les oficines de farmàcia”.

2. Prevenció en població general

⌘ **Dia Mundial de la Sida** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Ajuntament de Palma, UIB, Consell de Mallorca, Consell Insular d'Eivissa, Taula per la Sida, Creu Roja Joventut, Creu Roja*)

- **Col·locació del llaç vermell en diverses institucions** (Govern de les Illes Balears, ajuntaments, ONG, hospitals...).
- **Elaboració i distribució d'una carta a tots els ajuntaments de les Illes** (Coordinació de Sida i Sexualitat) per animar-los a participar aquest dia amb la col·locació d'un llaç vermell a l'Ajuntament. Aquest llaç simbolitza un compromís, una responsabilitat per informar-se'n i actuar enfront el VIH.
- **Distribució** (Coordinació de Sida i Sexualitat) a les diferents institucions, entitats i associacions de :
 - **124 cartells, més la difusió del cartell en format digital** de la campanya del Dia Mundial de la Sida “Besar, comprendre, estimar, tocar, conviure, no transmet el VIH #TransmetRespecte”.

- 8.879 **llaços vermells** de tela.
- 200 **imans**.
- **Taules d'informació i sensibilització a la UIB** (Coordinació Autònoma de Drogues-PADIB, Coordinació de Sida i Sexualitat, UIB) a l'edifici Mateu Orfila i Rotger.
- **GALA 1 de desembre "30 anys de tot cor"** (*ALAS, Taula per la Sida, Ajuntament de Palma*)

Gala commemorativa pel Dia Mundial de la Sida al teatre Xesc Forteza de Palma, amb diferents números artístics i el lliurament del premi ALAS 2017.
- **Campanya 1 de desembre Creu Roja** (*Pla de Salut de Creu Roja i Creu Roja Joventut*)

"Objectiu Prevenció!", amb 5 activitats i la participació de 405 persones.
- **Realització d'entrevistes i rodes de premsa** a professionals que treballen en la prevenció de la infecció per a diversos mitjans de comunicació de les Illes Balears.

⌘ Dia Mundial de la Salut Sexual (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Direcció General d'Innovació i Comunitat Educativa*)

- **Roda de premsa** de presentació del Programa d'Educació Afectiva i Sexual "Amb tots els sentits"
- **Entrevistes** als mitjans de comunicació (4 radio, 1 TV).

⌘ Formació (*ALAS, Àrea de Sanitat i Consum de l'Ajuntament de Palma*)

- **Tallers sobre VIH/Sida**
 - Nombre de tallers: 2.
 - Nombre de participants: 174 persones entre 17 i 61 anys (50 homes, 119 dones i 5 dones trans).

- **Programa d'educació per a la salut dirigit a dones en l'etapa de la maduresa** dins aquest Programa hi ha una activitat "Per una sexualitat saludable i responsable":
 - CMSS Ciutat Antiga: 1 grup de 15 dones.
 - CMSS Llevant Sud: 1 grup de 17 dones i un grup de 15.
- **Programa "Guanya salut: Cuida't"** dins aquest Programa hi ha una activitat "Per una sexualitat saludable i responsable":
 - S'han realitzat 2 activitats amb la participació de 50 persones.

⌘ Distribució de material informatiu i de sensibilització *(Direcció General de Salut Pública i Participació, Hospital Universitari Son Espases, ALAS)*

- **Distribució dels fullets i guies següents:**
 - 5.015 fullets "No el perdís de vista, el VIH pot passar desapercebut de la Direcció General de Salut Pública i Participació.
 - 2.400 fullets del CAITS (Centre de Diagnòstic, Tractament i Prevenció d'Infeccions de Transmissió Sexual) de la Direcció General de Salut Pública i Participació i de l'Hospital Universitari Son Espases.
 - 5.205 fullets de mètodes anticonceptius "Gaudeix de la sexualitat amb tranquil·litat" de la Direcció General de Salut Pública i Participació.
 - 5.515 fullets d'infeccions de transmissió sexual "ITS, revisa les teves creences" de la Direcció General de Salut Pública i Participació.
 - 100 guies sobre mètodes anticonceptius de la Direcció General de Salut Pública i Participació.
- **Distribució de preservatius:** 13.663 unitats (Coordinació de Sida i Sexualitat).
- **Elaboració de 10.000 llaços vermells de tela** (Coordinació de Sida i Sexualitat).
- **Distribució de penes docents:** 20 unitats (Coordinació de Sida i Sexualitat) a consultes joves, centres educatius i serveis socials.

⌘ **Atenció i informació individualitzada** *(Direcció General de Salut Pública i Participació, ALAS)*

Atenció que es du a terme per telèfon, correu electrònic i presencial. Les consultes són, principalment, sobre la realització de la prova, les pràctiques de risc i sol·licitud d'informació sobre el VIH i altres ITS.

Per part de la Coordinació Autonòmica de Sida i Sexualitat:

- Nombre de consultes: 84 telefòniques i 88 en línia.

Per part d'ALAS:

- Nombre de visites a la pàgina web: 7.832.
- Nombre de like al Facebook: 8.247 i 7.673 visites la facebook.
- Nombre de seguidors/res a les micronotícies del Twitter: 1.614.
- Presència a les xarxes socials: Gridr, Planetromeo.

3. **Prevenició en adolescents i joves**

⌘ **Campanyes de l'ús del preservatiu**

- **Set supervivència sexual:** bosseta amb preservatius masculins, lubricants i una condonera *(Sexconsulta de l'Ajuntament de Palma)*
 - Nombre d'unitats distribuïdes: 218.

⌘ **Consulta Jove en centres docents de Mallorca** *(Servei de Salut, Direcció General d'Innovació i Comunitat Educativa)*

Consulta que es du a terme en els centres educatius un pic per setmana durant l'horari escolar. Pretén, mitjançant les demandes de les i dels adolescents escolaritzats, millorar els seus coneixements i habilitats; conèixer les seves creences, valors i actituds, i donar-los a conèixer els recursos sociosanitaris existents.

- Nombre de centres de salut implicats: 34.
- Nombre de centres educatius implicats: 42.
- Nombre de dies de consulta: 146.

- Nombre de consultes ateses: 1.536 adolescents (46 % al·lots i 44 % al·lotes), en la mateixa consulta es poden tractar diferents temes.
- Nombre de consultes sobre afectivitat i sexualitat: 1.323 (73,7 %).

⌘ Assessorament en salut afectiva i sexual, habilitats socials i autoestima

(Sexconsulta de l'Ajuntament de Palma)

Assessorament presencial, telefònic o per correu electrònic.

- Nombre d'assessoraments: 692.

⌘ Butlletins informatius sobre sexualitat *(Sexconsulta de l'Ajuntament de Palma)*

- Nombre de butlletins enviats: 41.642.
- Nombre de destinataris: 2.970 joves.

⌘ Bloc d'autoestima *(Palma Jove de l'Ajuntament de Palma)*

Espai per a la gent jove per documentar-se, opinar, expressar-se i rebre resposta als seus dubtes en relació amb l'autoestima i les habilitats socials:

www.autoestima.pamajove.es.

- Nombre de visites rebudes: 7.415.
- Pots publicats: 15.

⌘ Divulgació a través de la web del centre municipal de salut del fullet "Prevenió de la sida a l'escola" *(Ajuntament de Palma)*

[http://www.palmademallorca.es/portal/PALMA/contenedor1.jsp?seccion=s_floc_d4_v1.jsp&codbusqueda=2433&language=ca&codResi=1&layout=contenedor1.jsp&codAdirecto=1878\)](http://www.palmademallorca.es/portal/PALMA/contenedor1.jsp?seccion=s_floc_d4_v1.jsp&codbusqueda=2433&language=ca&codResi=1&layout=contenedor1.jsp&codAdirecto=1878)

⌘ Activitats informatives/formatives d'educació sexual i prevenció del VIH

(Direcció General de Salut Pública i Participació, Salut Jove-Consell Insular de Menorca, CEPCA-Consell Insular d'Eivissa, Consell Insular d'Eivissa i Formentera, Creu Roja Joventut, ALAS)

Activitats amb joves, de temàtica similar encara que siguin diferents, dutes a terme per diverses institucions i organismes. S'han agrupat segons la població diana a la qual s'adrecen i el tipus d'activitat.

- **Programa d'educació afectiva i sexual "Amb tots els sentits"** (Coordinació de Sida i Sexualitat). Programa dissenyat per facilitar la tasca del professorat i d'altres persones que formen part de la comunitat educativa per educar en afectivitat i sexualitat. També pot ser utilitzat per professionals que desenvolupen la seva tasca educativa en entorns d'oci i de temps lliure o de serveis d'atenció a persones joves en situacions d'especial vulnerabilitat. Es pot consultar i sol·licitar <http://salutsexual.caib.es>

DEMANDA DEL PROGRAMA						
	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Total	%
Centres educatius	41	4	4	0	49	65,5
Centres sanitaris	17	1	1	0	19	25,5
Ajuntaments	4	0	0	0	4	5
Altres	3	0	0	0	3	4
Total	65	5	5	0	75	100

- **Altres programes, tallers... que es duen a terme en els centres educatius:**

ACTIVITATS DUTES A TERME EN ELS CENTRES EDUCATIUS		
Projectes/tallers/xerrades	Nombre d'activitats/sessions	Nombre de participants
Projecte "Sexe segur i responsable" (Coordinació de Sida i Sexualitat, Salut Jove de Menorca). Es du a terme, per part del professorats i altres agent de salut, a totes les Illes a partir de 3r d'ESO i consta d'un mínim de dues sessions per aula.	53 sessions a 18 centres educatius	
Programa d'educació afectiva i sexual "Sextima" (CEPCA, Consell Insular de Formentera). Aquest Programa que duen a terme en el centres educatius de secundària d'Eivissa i Formentera l'implementen dins l'aula professionals del CEPCA i del centres de salut.	212 grups	4.713
Prevenió d'ITS i d'embarassos no desitjats (Ajuntament de Palma). Activitat adreçada a l'alumnat d'educació secundària, batxillerat, cicles formatius GS i GM, FPBI, educació d'adults i públic en general. La realitza una tècnica de l'Ajuntament a l'aula d'usuaris del Mercat de l'Olivar. Es pot sol·licitar a www.palmaeduca.cat .		250
Tallers de salut sexual (Creu Roja Joventut). Aquests tallers es treballen dins els Programes d'Educació per a la Salut i Prevenció de Conductes Violentes.	59	1.388
Tallers-assessories grupals d'educació afectiva i sexual (Sexconsulta) a centres educatius de secundària.	6	122

⌘ **Cursos de formació presencial sobre “Educació afectiva i sexual a l'adolescència”** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Gerències d'Atenció Primària de Mallorca, Menorca i Eivissa-Formentera, EBAP*).

Organització, disseny i realització, per part de dues tècniques de la Coordinació Autònoma de Sida i Sexualitat de 3 cursos, un per Illa, de 20 hores de durada dirigits a professionals sanitaris,, i de serveis socials que treballin amb adolescents. L'assistència total fou de 66 professionals.

⌘ **Disseny, realització i tutoria del curs de formació en línia “L'educació afectiva i sexual: “Amb tots els sentits”** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Direcció General de Formació Professional i Formació Permanent del Professorat*)

Curs de 20 hores de durada, adreçat a docents, realitzat a través de la plataforma de formació a distància de la Direcció General d'Ordenació, Innovació i Formació Permanent del Professorat de la Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats. Acabaren la formació un total de 29 docents.

⌘ **Convocatòria de centres educatius promotores de salut** (*Conselleria de Salut i Conselleria d'Educació i Universitat*)

Per al curs escolar 2017-2018, a través de la Comissió Tècnica d'Educació per a la Salut en els Centres Educatius, s'ha tret aquesta convocatòria per treballar en els centres educatius els cinc principals eixos de salut, un dels quals és l'educació afectiva i sexual. A la convocatòria s'han presentat 46 centres de les illes.

4. Prevenció en persones usuàries de drogues injectades

⌘ **Programes de reducció de danys**

- **Programa d'Intercanvi de Xeringues (PIX)** (*Metges del Món, Creu Roja, Direcció General de Salut Pública i Participació, IMAS*)

Distribució de xeringues i altres materials d'injecció que es du a terme des de dues unitats mòbils (INRED i Metabús) i, en menor quantitat, des de les UCA.

	INRED	METABÚS	TOTAL
Nombre d'usuaris/es	727 (582 homes, 145 dones)	199 (161 homes, 38 dones)	926
Xeringues distribuïdes	50.118 unitats	14.448 unitats	64.566 unitats
Xeringues recollides	44.392 unitats	11.123 unitats	55.515 unitats

- **Programa d'Intercanvi de Xeringues (*kits* antisida) a les oficines de farmàcia** (*Direcció General de Salut Pública i Participació i Col·legi Oficial de Farmacèutics*)

Intercanvi, a les oficines de farmàcia adherides al Programa, de xeringues per a *kits* antisida, que inclouen: tovallola d'alcohol, aigua bidestil·lada, xeringa, cassoleta, contenidor per a la xeringa, preservatiu i fullet informatiu.

- Nre. d'oficines en el Programa: 20.
- Nre. de *kits* antisida distribuïts: 11.150.
- Contenedors de xeringues recollits: 252.

- **Programa de dispensació de metadona** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Creu Roja, Col·legi Oficial de Farmacèutics, Servei de Salut...*)

Dispensació de metadona en oficines de farmàcia, UCA, centres de salut, Metabús i altres (comunitats terapèutiques, centres de dia, etc.).

Durant 2017 el servei elaborador de metadona a l'illa de Mallorca, ha preparat metadona per a 1.491 usuaris/es. Tenint en compte que una mateixa persona ha pogut prendre la metadona, no en el mateix temps, però sí a diferents serveis, la distribució s'ha realitzat de la següent manera:

Nombre d'usuari/es per servei de distribució		
Ib- salut		720
Consell de Mallorca		474
Centre Penitenciari de Mallorca		108
Creu Roja- Metabús		124
Preparació de dosis individuals	6 Centres de salut	16
	7 Hospitals	106
	Polícia	9
	5 Recursos terapèutics	33

⌘ Prevenció de la transmissió sexual del VIH

- **Curs “Agents de Salut 2017”** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Metges del Món*)

La formació d'agents de salut és un curs de formació per a formadors en matèria de prevenció i promoció de la salut en entorns de drogodependències. Té per objectiu donar les eines necessàries perquè les persones participants puguin produir canvis en altres membres de la seva comunitat.

- Nombre de participants: 17.

- **Intervencions educatives i tallers individuals de reducció de danys** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Metges del Món*):

- Nombre d'intervencions/tallers individuals: 164.
- Nombre de participants: 164.

- **Distribució de material preventiu** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, IMAS, Metges del Món*)

- Nombre de persones usuàries: 727 en el Programa INRED.
- Preservatius distribuïts: 4.903 (2.621 en el Programa INRED + 2.282 al Metabús).
- Lubricants distribuïts: 584 en el Programa INRED.

5. Prevenció en homes que mantenen relacions sexuals amb homes (HSH)

(Direcció General de Salut Pública i Participació, ALAS)

- Recerca activa per contactar amb HSH, en especial amb els que exerceixen la prostitució, per treballar les pràctiques de risc i oferir-los la prova ràpida de detecció del VIH (ALAS).

6. Prevenció en persones en situació de prostitució

⌘ Programa “Obrint Camins a la Salut per a les persones en situació de prostitució” (evolució del projecte SAYDE) *(Direcció General de Salut Pública i Participació, Metges del Món)*

Atenció a aquest col·lectiu i desenvolupament de diferents activitats des del centre fix, amb tres nivells d'intervenció —àrea d'acolliment i dispensació de material, àrea psicosocial i àrea sanitària, i des de la unitat mòbil que visita zones de carrer, clubs i pisos on s'exerceix la prostitució a Mallorca i Eivissa.

- Nre. de persones ateses: 1.611 (90% dones, 10% homes i dones transgènere). 1.209 a Mallorca i 402 a Eivissa.
- Nre. de persones en situació de prostitució ateses en les intervencions d'apropament i reducció de danys: 1.275 persones en total, 964 a Mallorca (655 PSP al carrer, 183 llocs tancats de Palma i 126 llocs tancats de la Part Forana) i 311 a Eivissa (47 dones al carrer i 264 dones a llocs tancats) en 228 sortides en total, 173 sortides a Mallorca i 55 sortides a Eivissa.
- Nre. d'activitats individualitzades d'educació per a la salut (EpS) relacionades amb el VIH/sida realitzades: 2.130 activitats d'EpS (1.120 sobre Sexe més Segur, 255 sobre VIH/SIDA, 40 sobre gènere i prevenció de la violència de gènere, 243 sobre salut general, 44 sobre planificació familiar, 170 sobre higiene íntima i 258 sobre salut mental i relaxació).
- Nre. d'intervencions sanitàries: 1.304.
- Nre. d'activitats de sensibilització realitzades: 12 activitats de sensibilització i 19 intervencions a mitjans de comunicació.

- Nre. d'analítiques de detecció del VIH sol·licitades: 290 proves ràpides de VIH i 230 proves ràpides de sífilis realitzades.
- Material preventiu distribuït:
 - Preservatius masculins: 103.545.
 - Preservatius femenins: 3.076.
 - Lubricants: 21.482.
 - Tovallola Sexy Dam per a cunnilingus: 4.221.
 - Esponges vaginals per relacions sexuals durant la menstruació: 4.506.
 - Nre. de fulletons informatius: 949.

⌘ **Intervenció en persones en situació de prostitució** (*Direcció General d'Immigració, Servei de Salut, Casal Petit, Creu Roja, Fundació Solidaritat Amaranta, Ajuntament de Palma (Regidoria d'Igualtat, Joventut i Drets Cívics; Policia Local, Metges del Món, Institut Balear de la Dona, UCRIF – Policia Nacional, UIB).*)

- **Xerrades sobre ITS** al Casal Petit impartit per la medidora intercultural i una comare del centre de salut d'Escola Graduada. Les xerrades es realitzen cada 6 mesos.
- **Xarxa d'atenció directa a persones que exerceixen la prostitució a Palma (XADPEP).** Aquesta xarxa està constituïda per diferents entitats - Servei de Salut, Casal Petit, Creu Roja, Fundació Solidaritat Amaranta, Ajuntament de Palma (Regidoria d'Igualtat, joventut i drets cívics; Policia Local), Metges del Món, Institut Balear de la Dona, UIB, UCRIF – Policia Nacional - es reuneixen mensualment per treballar temes relacionats amb la prostitució.

7. Prevenció en la població procedent d'altres països

⌘ **Sessions de salut sexual i prevenció d'ITS i embarassos no desitjats** (*Servei de Salut, Direcció General d'Immigració, Associació Pa i Mel*)

Sessions dutes a terme per l'equip de mediació intercultural dels centres de salut de Son Gotleu i Sa Pobla i una comare.

- Sessions sobre salut sexual i reproductiva per a les alumnes de Tamagad de l'Associació Pa i Mel de Sa Pobla: 2 sessions.

- Consells breus de la medidora intercultural de Son Gotleu relacionats amb la prevenció de les ITS.
- Sortides de la medidora intercultural del centre de salut de Son Gotleu a zones on s'exerceix la prostitució en el carrer.

8. Prevenció en l'àmbit penitenciari

⌘ Programa d'Intercanvi de Xeringues en el Centre Penitenciari de Palma

(Direcció General de Salut Pública i Participació, Sanitat Penitenciària)

Intercanvi de xeringues per *kits* antisida, que inclouen: tovalloleta d'alcohol, aigua bidestil·lada, xeringa, cassoleta, contenidor per a la xeringa, preservatiu i fullet informatiu.

- Nre. de *kits* intercanviats: 750.

⌘ Programa de formació d'agents de salut en VIH/sida *(Direcció General de Salut*

Pública i Participació, Escola de Sida, Salut i Convivència, Sanitat Penitenciària)

- Tallers de VIH/Sida (Escola de Sida, Salut i Convivència).
 - Nre. de sessions: 12.
 - Nombre d'assistents: 25 (8 dones i 17 homes).
- Intervenció en els mòduls 3 i 4 (Escola de Sida, Salut i Convivència), que és on hi ha més pràctiques de risc de transmissió del VIH i de consum de drogues:
 - Nre. de sessions i activitats: 14 (7 a cada mòdul).
 - Nombre d'interns que hi han participat: 180.
 - També s'han duit a terme activitats transversals de caire lúdic per captar els reclusos d'aquests mòduls.

9. Prevenció en personal sanitari

⌘ Protocol d'actuació davant d'accident amb material biològic *(Servei de Salut)*

Protocol d'actuació dels centres d'atenció primària i els hospitals de la xarxa pública davant de les exposicions accidentals al VIH, VHB i VHC. Aquests protocols inclouen mesures preventives, actuacions i profilaxi.

⌘ Formació en prevenció de riscos laborals al personal sanitari *(Servei de Salut)*

Formació que realitzen els serveis de medicina del treball dels hospitals públics per al seu personal en prevenció d'accidents biològics.

ATENCIÓ SANITÀRIA I PSICOSOCIAL

1. Atenció sanitària
2. Atenció psicosocial

1. Atenció *sanitària* (Servei de Salut)

⌘ Detecció del VIH i tractament en dones embarassades

Oferta sistemàtica de la prova de detecció del VIH a les embarassades i, en cas necessari, del tractament antiretroviral.

⌘ Atenció a persones VIH positives

Assistència sanitària i tractament garantits per a totes les persones VIH positives i diagnosticades de sida.

- Nombre de pacients en tractament: 4.041 (1.905 HUSE, 1.050 HSLL, 195 HM, 152 HCIN, 167 HGMO, 572 HCM)¹.

⌘ **Despesa en tractaments antiretrovirals:** 26.583.239 €.

2. Atenció psicosocial

⌘ Atenció psicològica individual, familiar i grupal a la seu (ALAS)

- Nombre de casos atesos: 57 (34,5 % dones i 65,5 % homes).
- Nombre de casos nous: 48.
- Nombre de sessions realitzades: 150.

¹ Hospital Universitari Son Espases (HUSE), Hospital Can Misses (HCM), Hospital de Manacor (HM), Hospital Comarcal de Inca (HCIN), Hospital Son Llàtzer (HSLL), Hospital General Mateu Orfila (HGMO).

⌘ **Grup de persones joves seropositives** (ALAS). Grup de trobada entre pars que realitzen entre altres activitats sessions grupals de contingut psicològic per afavorir l'adaptació al diagnòstic.

⌘ **Atenció social** (ALAS)

- Nombre de casos atesos: 75 (64 % homes, 31 % dones i 5 % trans) hi ha 59 casos nous.
- Nombre de sessions realitzades: 143.

⌘ **Cases d'Acollida Siloé: Residència Siloé i Habitatge Tutelat Siloé** (*Associació Siloé, IMAS, Estalvi Ètic de Colònia*).

Acollida, Atenció i Acompanyament de persones discapacitades infectades per VIH amb manca o insuficiència de recursos socials, familiars i econòmics .

- Nombre de persones ateses: 21 (71 % homes i 29 % dones), el 38 % han residit a la Residència i el 62 % a l'habitatge tutelat).
- L'edat de la població atesa és superior als 40 anys.
- Període de residència en els centres de les persones ateses:
 - 20 % menys de 6 mesos
 - 20 % entre 6-12 mesos
 - 14 % entre 1-3 anys
 - 13 % entre 3-7 anys
 - 13 % entre 7-10 anys
 - 20 % més de 10 anys
- Nombre de controls de salut i higiene: 2.153 (87 % a la Residència i 13 % a l'habitatge tutelat).
- Nombre d'acompanyaments mèdics: 628.
- Nombre de tràmits o gestions a favor de les persones residents: 221 (administratius [dependència, pensions, ajuts, etc.], derivacions i judicials).

⌘ **Projecte “Mou-te!”** (*Associació Siloé, Estalvi Ètic de Colonya i Ajuntament de Santa Eugènia*).

Millora de la qualitat de vida i del benestar bio-psico-social, mitjançant activitats per recuperar i mantenir capacitats i aptituds i per a potenciar habilitats i fomentar la normalització i la inserció en la comunitat. S’han realitzat 136 activitats que es distribueixen de la manera següent:

- Taller de reestructuració cognitiva i memòria: 33 %
- Taller d’harmonització psicofísica: 39 %.
- Taller d’oci saludable: 28 %.

COORDINACIÓ I PARTICIPACIÓ

La Coordinació Autonòmica de Sida i Sexualitat de la Conselleria de Salut ha duit a terme les actuacions de coordinació següents:

- **Convenis de col·laboració** entre la Conselleria de Salut del Govern de les Illes Balears i el Col·legi Oficial de Farmacèutics de les Illes Balears per a la dispensació de metadona a les oficines de farmàcia i les proves ràpides de detecció del VIH.
- **Acord de col·laboració** entre la Conselleria de Salut, el Col·legi Oficial de Farmacèutics de les Illes Balears, la Cooperativa d'Apotecaris i COFARME (Cooperativa Farmacèutica Menorquina), per a la realització del Programa d'Intercanvi de Xeringues (*kits* antisida)
- **Conveni instrumental amb Metges del Món per al programa "Obrint camins".**
- **Participació en la Comissió Tècnica d'Educació per a la Salut en els centres educatius.**
- **Participació a la Xarxa d'atenció directa a persones que exerceixen la prostitució a Palma** (XADPEP) .
- **Reunions de coordinadors/es amb la Secretaria del Pla Nacional de la Sida.**
- **Reunions de coordinació interterritorial del VIH/sida i altres ITS.**
- **Reunions amb Taula per la Sida** per coordinar les diferents actuacions que es duen a terme el Dia de la Prova del VIH i el Dia Mundial de la Sida.

Des d'altres institucions es té informació de les entitats i els organismes següents:

- **Xarxa d'atenció directa a persones que exerceixen la prostitució a Palma.** Comissió formada per diferents àrees de l'Ajuntament de Palma i entitats que treballen en l'atenció directa a persones que exerceixen la prostitució a Palma, en la qual s'adopten una visió i reptes comuns per tal de posar en marxa diferents projectes i activitats dins aquest marc.
- **Conveni de col·laboració** entre Metges del Món i l'Hospital Son Espases en la part assistencial (analítiques, infeccions, etc.).

GLOSSARI DE SIGLES I TERMES

- **ALAS:** Associació de Lluita Anti-Sida de les Illes Balears
- **ASEF:** Àrea de Salut d'Eivissa i Formentera
- **AP:** Atenció Primària
- **Ben Amics:** Associació Lesbiana, Gai, Transsexual, Bisexuals i Intersexual de les Illes Balears
- **CAITS:** Centre de Diagnòstic, Tractament i Prevenció de les Infeccions de Transmissió Sexual
- **CEPCA:** Centre d'Estudis i Prevenció de Conductes Addictives
- **CS:** centre de salut
- **DT:** diagnòstic tardà
- **EPS:** educació per a la salut
- **ESO:** educació secundària obligatòria
- **HCIN:** Hospital Comarca d'Inca
- **HCM:** Hospital Can Misses
- **HGMO:** Hospital General Mateu Orfila
- **HM:** Hospital de Manacor
- **HSLL:** Hospital Son Llàtzer
- **HSH:** homes que mantenen relacions sexuals amb homes
- **HTSX:** heterosexual
- **HUSE:** Hospital Universitari Son Espases
- **Ib-salut:** Servei de Salut de les Illes Balears
- **IES:** institut d'educació secundària
- **IMAS:** Institut Mallorquí d'Afers Socials
- **INRED:** Inclusió social i reducció de danys per a persones usuàries de drogues injectades/inhalades
- **IR:** infecció recent
- **LGTBI:** lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexual.
- **MDM:** Metges del Món

- **OIAPS:** orientació i atenció psicològica
- **PADIB:** Pla d'Addiccions i Drogodependències de les Illes Balears
- **PEP:** persona que exerceix la prostitució
- **PIX:** Programa d'Intercanvi de Xeringues
- **PNSS:** Pla Nacional sobre la Sida
- **PSP:** Persones en situació de prostitució
- **SADIF:** Servei d'Acollida per a Dones i Famílies
- **SAYDE:** Salut i drets per a les persones en situació de prostitució
- **SIDA:** síndrome d'immunodeficiència adquirida
- **Taula per la Sida:** plataforma d'entitats socials que aborda, conjuntament, la prevenció de noves transmissions del VIH, les reinfeccions i l'estigma de les persones seropositives i fomenta polítiques sociosanitàries. Està constituïda per ALAS, Ben Amics, Creu Roja Joventut, Metges del Món i Siloé
- **UCA:** Unitat de conductes addictives
- **UCRIF:** "Unidad Central de Redes de Inmigración legal y Falsedades Documentales" de la Policia Nacional
- **UDI:** usuari de drogues injectada
- **UDVP:** usuari de drogues per via parenteral
- **UE:** Unió Europea
- **UIB:** Universitat de les Illes Balears
- **UMES:** Unitat Mòbil d'Emergència Social
- **VHB:** virus de l'hepatitis B
- **VHC:** virus de l'hepatitis C
- **VIH:** virus de la immunodeficiència humana
- **XADPEP:** Xarxa d'atenció directa a persones que exerceixen la prostitució a Palma.